

Udhëzimi 1

Shtator 2016

Prokurimi Publik

Prokurimi publik në BE: Kuadri legjislativ, Parimet themelore dhe institucionet

PËRMBAJTJA

- [Konteksti i përgjithshëm](#)
- [Objekti i Direktivave](#)
- [Efekti ligjor i Direktivave](#)
- [Parimet bazë të prokurimit publik: konkurrenca, trajtimi i barabartë dhe mos-diskriminimi, transparencja](#)
- [Roli i institucioneve evropiane](#)
- [Informacion i mëtejshëm](#)

Autorizuar për botim nga Karen Hill, Drejtuese e Programit të SIGMA-s

2 Rue André Pascal
75775 Paris Cedex 16
France

<mailto:sigmaweb@oecd.org>

Tel: +33 (0) 1 45 24 82 00

Fax: +33 (0) 1 45 24 13 05

www.sigmaweb.org

Ky udhëzim është përgatitur me ndihmën financiare të Bashkimit Evropian. Ai nuk duhet të citohet si përfaqësim i pikëpamjeve zyrtare të BE-së, OECD-së ose vendeve anëtare të saj, apo të përfituesve që marrin pjesë në Programin SIGMA. Mendimet e shprehura dhe argumentet e përdora janë vetëm të autorit (ve).

Ky dokument dhe ndonjë hartë e përfshirë në të nuk e paragjykojnë statusin apo sovranitetin e ndonjë territori, demarkacionin e kufijve ndërkombëtarë apo administrativë, si dhe emrin e ndonjë territori, qyteti apo rajoni.

Konteksti i përgjithshëm

Për të kuptuar bazat e prokurimit publik në Bashkimin Evropian (BE), është e nevojshme që të shikojmë në vetë direktivat e prokurimit, si dhe kontekstin në të cilën janë miratuar. Edhe pse Direktivat janë në fuqi, dispozitat më të përgjithshme të përfshira në Traktatin e Romës dhe parimet më të përgjithshme të së drejtës do të zbatohen dhe do të orientojnë interpretimin e Direktivave. Është gjithashtu e rëndësishme për të kuptuar rolin e institucioneve të ndryshme të BE-së.

Traktati për Funkzionimin e Bashkimit Evropian (TFBE)¹: TFBE nuk përfshin ndonjë dispozitë të veçantë në lidhje me prokurimi Publik. Megjithatë, ai ka vendosur një numër parimesh themelore (parimet e Traktatit) në të cilat mbështetet BE-ja. Nga këto parime themelore, më të rëndësishmet për sa i përket Publik prokurimi janë si më poshtë:

- Ndalimi i diskriminimit mbi bazën e kombësisë
- Lëvizja e lirë e mallrave
- Liria për të ofruar shërbime
- Liria e vendosjes.

Parimet e përgjithshme të së drejtës: Përveç këtyre parimeve themelore të Traktatit, disa parime të përgjithshme të së drejtës kanë dalë nga praktika gjyqësore e Gjykatës së Drejtësisë të Bashkimit Evropian (GJED). Këto parime të përgjithshme të së drejtës janë të rëndësishme për shkak se ato do të përdoret shpesh nga GJED-ja për të plotësuar boshllëqet në legjislacion dhe për të ofruar zgjidhje të situatave të cilat shpesh janë shumë komplekse. Më të rëndësishmet nga këto parime të përgjithshme të ligjit në kontekstin e prokurimit janë si më poshtë:

- Barazia e trajtimit
- Transparenca
- Njohja reciproke
- Proporcionaliteti.

Këto parime të përgjithshme zbatohen në mënyrë të pavarur nga Direktivat kështu që edhe nëse nuk zbatohen Direktivat, parimet ende mund të zbatohen për prokurimin dhe dhënien e kontratave nga subjektet kontraktuese.

Direktivat e BE-së: Për të mbështetur parimet e Traktatit në fushën e prokurimi Publik dhe për të dhënë udhëzimet e nevojshme për shtetet anëtare, BE-ja ka miratuar një seri Direktivash të prokurimit. Direktivat më të fundit të prokurimit (Direktivat 2014), të cilat mbulojnë kryesisht çështje procedurale, janë si më poshtë:

- Direktiva e Sektorit Publik 2014/24/BE që zëvendëson Direktivën 2004/18/KE 2
- Direktiva e Shërbimeve 2014/25/BE që zëvendëson Direktivën 2004/17/KE3
- Direktiva e Koncesioneve 2014/23/BE4, e cila krijon një regjim të ri rregullator për dhënien e kontratave të koncesionit të punëve dhe shërbimeve.

¹ Traktati për Funkzionimin e Bashkimit Evropian - version i konsoliduar i Traktatit për Funkzionimin e Bashkimit Evropian, *Gazeta Zyrtare e Bashkimit Evropian* (GZBE), C 326, 26 tetor 2012.

² Direktiva 2014/24/BE për prokurimin publik dhe shfuqizimin e Direktivës 2004/18/KE, 26 shkurt 2014.

³ Direktiva 2014/25/BE për prokurimin nga subjektet në sektorin e ujit, energjisë, transportit dhe sektorëve të shërbimeve postare dhe shfuqizimin e Direktivës 2004/17/KE, 26 shkurt 2014.

⁴ Direktiva 2014/23/BE mbi dhënien e kontratave të koncesionit, 26 shkurt 2014.

Afati i fundit për transpozimin e këtyre tre direktivave nga ana e shteteve anëtare në të drejtën e tyre të brendshme ishte data 18 prill 2016.

Dy Direktivat e "mjeteve juridike" zbatohen për ankesat dhe shqyrtimin: Direktiva e mjeteve juridike të sektorit publik 89/665/KE dhe Direktiva e mjeteve juridike të sektorit të shërbimeve 92/13/KE⁵. Këto dy Direktiva të mjetet juridike janë ndryshuar në mënyrë të konsiderueshme nga Direktiva 2007/66/KE⁶.

Gjithashtu, Direktiva e "mbrojtjes" 2009/81/KE⁷ zbaton një regjim më fleksibël dhe konfidencial për prokurimin e mallrave ushtarake dhe të punëve e të shërbimeve të lidhura.

Komisioni Evropian i ka plotësuar këto Direktiva me legjislacion të mëtejshëm që ka të bëjnë me aspekte të ndryshme të procesit të prokurimit.

Objekti i Direktivave

Direktivat nuk kërkojnë të imponojnë një regjim të *përbashkët* rregullator në shtetet anëtare të BE-së në fushën e prokurimit, prandaj Shtetet Anëtare mund të vazhdojnë të zbatojnë procedurat e tyre kombëtare të *përshtatura* me Direktivat. Kështu, ato i lejojnë Shtetet Anëtare që të mbajnë ose të miratojnë rregullat themelore dhe procedurale në masën që këto rregulla nuk janë në konflikt me dispozitat e Direktivave ose të Traktatit. Si rezultat, shtetet anëtare janë të lira të rregullojnë një numër çështjesh, kryesisht çështjet praktike.

Në thelb, rregullat e përbashkëta të Direktivave konsistojnë në zbatimin e parimeve themelore, veçanërisht të mosdiskriminimit, trajtimit të barabartë dhe transparencës në fushat e mëposhtme:

- Shpallja e kontratave të propozuara të prokurimit
- Hartimi i specifikimeve teknike
- Zgjedhja e procedurës së prokurimit
- Kualifikimi dhe përzgjedhja e kandidatëve dhe tenderuesve
- Dhënia e kontratave.

Në vend që të kërkojë që të rregullojnë me saktësi të gjitha kontratat e prokurimi publik në kuadër të BE-së, legjislativi i BE-së ka zgjedhur që të rregullojë në Direktiva vetëm ato kontrata që kanë qenë qartësisht në gjendje që të ndikojnë në tregtinë ndërmjet Shteteve Anëtare. Ato që përfshihen në këtë përkufizim të gjerë përfshijnë sa më poshtë vijon:

- Kontratat që janë me vlerë mjaftueshmërisht të lartë për të thithur operatorët ekonomikë nga Shtetet e tjera Anëtare (d.m.th., ku përfitimet e mundshme të fitimit të kontratës janë më të mëdha se kostot shtesë të sigurimit të mallrave, punëve ose shërbimeve nga një distancë më e madhe);
- Kontratat në lidhje me objektet që janë të përshtatshme për tregti ndërkufitare.

⁵ Direktiva 89/665/KEE mbi koordinimin e ligjeve, rregulloreve dhe dispozitave administrative në lidhje me zbatimin e procedurave të shqyrtimit për dhënien e kontratave të mallrave publike dhe të kontratave të punëve publike, 21 dhjetor 1989, e ndryshuar, dhe Direktiva 92/13/KEE mbi koordinimin e ligjeve, rregulloreve dhe dispozitave administrative në lidhje me zbatimin e rregullave të Komunitetit për procedurat e prokurimit të subjekteve që veprojnë në sektorët e ujit, energjisë, transportit dhe telekomunikacionit, 25 shkurt 1992.

⁶ Direktiva 2007/66/KE ndryshon Direktivën e Këshillit 89/665/KEE dhe 92/13/KEE në lidhje me përmirësimin e efektivitetit të procedurave të shqyrtimit që kanë të bëjnë me dhënien e kontratave publike, 11 dhjetor 2007.

⁷ Direktiva 2009/81/KE mbi koordinimin e procedurave për dhënien e kontratave të caktuara të punëve, kontratat e furnizimit dhe kontratat të shërbimit nga autoritetet apo subjektet kontraktuese në fushën e mbrojtjes dhe sigurisë, dhe ndryshimin e Direktivave 2004/17/KE dhe 2004/18/KE, 13 korrik 2009.

Efektet ligjore të Direktivave

Shtetet anëtare janë të detyruara të marrin të gjitha masat e përshtatshme për të siguruar përmbushjen e detyrimeve që dalin nga Traktati ose që rezultojnë nga veprimet e ndërmarra nga institucionet e BE-së. Direktivat në fjalë, si të gjitha direktivat e tjera, sipas përkufizimit nuk janë drejtpërdrejt të zbatueshme, që do të thotë se ato nuk zbatohen automatikisht.

Në mënyrë që të prodhojnë efektet e tyre brenda shteteve anëtare, Direktivat duhet të zbatohen ose "transpozohen" në të drejtën kombëtare. Prandaj, Shtetet Anëtare duhet të marrin masat e nevojshme për t'i dhënë fuqinë e plotë dispozitave të Direktivave në të drejtën kombëtare dhe për të siguruar se nuk ka dispozita të tjera kombëtare që dëmtojnë zbatueshmërinë e dispozitave të direktivave. Këto masa zakonisht marrin formën e një transpozimi të Direktivave në të drejtën kombëtar dhe shfuqizimin e të gjitha dispozitave të kundërta ligjore.

Direktivat janë detyruese vetëm në aspektin e rezultatit që duhet arritur ndërkohë që në përgjithësi ia lënë autoriteteve kombëtare zgjedhjen e formës dhe të metodave. Nuk është e nevojshme që Shtetet Anëtare të BE-së të prodhojnë një kopje të saktë të Direktivave në legjislacionin e tyre kombëtar, edhe pse disa shtete anëtare kanë bërë pikërisht këtë gjë.

Megjithatë, moszbatimi i Direktivave në mënyrë të saktë ose në kohë nuk do të thotë se Direktivat nuk kanë efekt. Shtetet Anëtare nuk kanë të drejtë t'i privojnë subjektet e këtyre Direktivave (autoritetet kontraktuese dhe operatorët ekonomik) nga të drejtat që ata kanë duhet të gëzojnë në bazë të direktivave. Në bazë të doktrinës së "efektit të drejtpërdrejtë" të GJED-së, individët mund të zbatohet në gjykatat kombëtare të drejtat e dhëna nga Direktivat sa herë që plotësohen kushtet e duhura.

Kushtet e nevojshme për t'i të rritur efektin e drejtpërdrejtë të një direktive të veçantë janë si më poshtë:

- Detyrimi i imponuar ndaj Shteteve Anëtare është i qartë dhe i saktë;
- Detyrimi është e pakushtëzuar;
- Në rast të zbatimit të masave, Shteteve Anëtare apo institucioneve të BE-së nuk u është dhënë masë diskrecioni.

GJED-ja ka deklaruar se shumë nga dispozitat e Direktivave kanë efekt të drejtpërdrejtë, por që çdo dispozitë duhet të çmohet në mënyrë individuale.

Parimet bazë të prokurimit publik

Që në fillimet e tij, një nga objektivat kryesore të Bashkimit Evropian ka qenë për të krijuar një treg të përbashkët që eliminon pengesat për tregtinë e mallrave dhe shërbimeve midis shteteve anëtare të BE-së. Krijimi i një tregu të përbashkët të prokurimit nënkupton largimin e pengesave të tregtisë që rrjedhin nga konteksti i prokurimit.

Pengesat ndaj tregtisë mund të jetë krijuar me anë të legjislacionit ose me anë të veprimeve të autoriteteve kontraktuese ose operatorëve ekonomik. Legjislacioni mund të krijojë barriera duke imponuar kërkesa për të bërë "blerje kombëtare". Autoritetet kontraktuese mund të vendosin barriera duke marrë vendime diskriminuese për shpalljen e fituesit. Operatorët ekonomikë mund të krijojnë pengesa duke bashkëpunuar për të manipuluar çmimet e ofertave në mënyrë të pandershme. Të gjitha këto pengesa kanë efektin e shtrembërimit të konkurrencës në tregun e përbashkët të prokurimit. Një nga qëllimet kryesore të legjislacionit të prokurimit Publik është për të eliminuar pengesat ekzistuese dhe për të parandaluar ngritjen e pengesave të reja. Këtë e bën duke zbatuar parimet bazë që burojnë nga legjislacioni.

Ndonëse këto parime janë të ndërlidhura, ato mund të reduktohet në një numër parimesh themelore:

- **Konkurrenca**

Nga këndvështrimi ekonomik, "konkurrenca" vepron si një procedurë shpallje duke lejuar operatorë të ndryshëm ekonomikë që të komunikojnë çmimet me të cilat janë të disponueshme në treg mallrat dhe shërbimet. Këto çmime veprojnë si shenja udhëzuese dhe pasqyrojnë kushtet e kërkesës dhe ofertës në çdo moment të caktuar. Ato gjithashtu pasqyrojnë dallimet e cilësisë dhe të afateve dhe kushteve të shitjes së produkteve të ndryshme (jo-homogjene) të disponueshme.

Kjo është arsyeja pse shpallja është aq e rëndësishme. Shpallja garanton publikimin dhe konkurrencën më të gjerë të mundshme, duke bërë të mundur që operatorët ekonomikë nga e gjithë BE-ja të marrin pjesë dhe të sigurojnë zgjedhjen më të madhe të mundshme.

Ruajtja e konkurrencës së drejtë (ose ruajtja "rregullave të barabarta të lojës") përbën një shqetësim kyç për arritjen e rezultateve efikase dhe ekonomike të prokurimit. Legjislacioni i prokurimit kërkon të parandalojë çdo shtrembërim ose kufizim të konkurrencës brenda BE-së, dhe çdo përpjekje për të penguar operatorët ekonomikë që ata të mos jenë në gjendje për të konkurruar duhet ndaluar.

Përpjekje të tilla mund të marrin shumë forma dhe mund të ndikojnë në produktet ose shërbimet apo tek vetë operatori ekonomik. Si rezultat, legjislacioni ndalon pengesat e lëvizjes së lirë të mallrave, të tilla si kufizimet e importit dhe politikat e "blerjes kombëtare" dhe pengesat ndaj lirisë për të ofruar shërbime, siç janë përpjekjet për të kufizuar operatorët e huaj ekonomikë nga konkurrimi nëpërmjet përdorimit të kërkesat lokale të regjistrimit.

Mbrojtjen e konkurrencës është gjithashtu një çështje e ruajtjes së barazisë së trajtimit nëpërmjet shmangies së diskriminimit, zbatimit të parimeve reciproke të njohjes (së produkteve dhe e kualifikimeve ekuivalente), dhe garantimit se të gjitha përjashtimet janë proporcionale.

- **Trajtimi i barabartë dhe mos-diskriminimi**

Konceptet e trajtimit të barabartë dhe të mosdiskriminimit nuk janë të njëjta. Në përgjithësi, i gjithë legjislacioni i prokurimit do të kërkojnë të ruajë barazinë ndërmjet operatorëve ekonomik. Megjithatë, në kontekstin e BE-së, barazia do të jetë e bazuar edhe tek "kombësia".

Trajtimi i barabartë është një koncept që në përgjithësi kërkon që situatat identike të trajtohen në të njëjtën mënyrë apo që situatat e ndryshme nuk duhet të trajtohen në të njëjtën mënyrë, dhe kërkon trajtim të njëjtë për njerëzit e njëjtë. Në një kuptim, kjo do të thotë se autoritetet kontraktuese nuk do të marrin parasysh aftësitë e ndryshme apo vështirësitë e hasura nga operatorët ekonomikë të veçantë, por do t'i gjykojnë ata thjesht në bazë të rezultateve të përpjekjeve të tyre, d.m.th., në bazë të ofertave që ata paraqesin. Kjo parashikon një vlerësim objektiv të çmimeve të ofertave dhe të cilësisë së ofertave dhe nuk merr parasysh vlerësimet që janë të parëndësishme për zbulimin e ofertës ekonomikisht efikase.

Në kontekstin e BE-së, koncepti i trajtimit të barabartë kërkon edhe një përkufizim, pasi, në këtë kontekst koncepti i barazisë bazohet gjithashtu edhe tek kombësia ose origjina e mallit. Si rezultat, të gjithë operatorët ekonomikë me kombësi të BE-së dhe të gjitha ofertat, duke përfshirë edhe mallrat me origjinë të BE-së, duhet të trajtohen në mënyrë të barabartë (ky është parimi i mosdiskriminimit).

Ky koncept i mosdiskriminimit është më shumë se thjesht një zgjerim i konceptit të trajtimit të barabartë. Kjo do të thotë se çdo kusht i legjitimitetit apo origjinës (në bazë të kombësisë ose

të prejardhjes lokale) do të çojë automatikisht në trajtim të pabarabartë, pasi këto kushte do të diskriminojnë, sipas përkufizimit, një grup të caktuar të operatorëve ekonomik (të huaj) ose do të favorizojnë një grup tjetër. Megjithatë, ndonëse diskriminimi në një kontekst të caktuar do të prodhojë trajtim të pabarabartë, trajtimi i pabarabartë nuk sjell gjithmonë diskriminim.

• **Transparenca**

"Transparenca "u shfaq kohët e fundit si një parim në të drejtën e vet, edhe pse është ndoshta më mirë ta mendojnë atë si një mjet që do të përdoret për të arritur objektivat e tjera. Për shembull:

- Publikimi dhe aksesimi në legjislacion ofron qartësi dhe siguri për të gjitha palët e interesuara dhe u mundëson autoriteteve kontraktuese dhe operatorëve ekonomik që të jenë të vetëdijshëm për rregullat e lojës.
- Kërkesat e shpalljes garantojnë transparencë në procesin e publikimit.
- Publikimi paraprakisht i specifikimeve teknike dhe përzgjedhja e kriterëve u mundëson palëve të interesuara që t'i verifikojnë këto specifikime dhe kriterë nëse janë të drejta dhe jo diskriminuese apo jo.
- Kërkesat e regjistrimit dhe të raportimit sigurojnë që veprimet e autoriteteve kontraktuese mund të verifikohen kur është e përshtatshme.

Kërkesat e regjistrimit dhe të raportimit janë gjithashtu një aspekt themelor i "llogaridhënies", d.m.th., i vënë zyrtarët e prokurimit para përgjegjësisë për vendimet dhe veprimet e tyre. "Llogaridhënia" është gjithashtu shpesh një objektiv i qartë i sistemeve kombëtare të prokurimit, dhe dispozitat e transparencës e përforcojnë këtë llogaridhënie.

Rëndësia e parimit të transparencës në kontekstin e BE-së, megjithatë, është se ai zbatohet në mënyrë të pavarur nga legjislacioni. Si rezultat i kësaj, në qoftë se një kontratë e veçantë e prokurimit nuk është subjekt i direktivave, atëherë është e mundur që parimi i transparencës do të vazhdojë të zbatohet në mënyrë që të imponojë kërkesat e shpalljes. GJED-ja konfirmon se kështu duhet të ndodhë.

Disa nga parimet e mësipërme janë artikuluar në mënyrë të ndryshme ose janë kombinuar në legjislacionin kombëtar. Mund të gjenden të përcaktuara në legjislacion parimet e tilla, për shembull, si "ekonomia dhe efikasiteti", "vlera e parasë", dhe "ndershmëria" ose "integriteti".

Vlera e parasë

Një nxitës i rëndësishëm ekonomik në themel të proceseve të prokurimit është nevoja për të siguruar që e gjithë blerja paraqet vlerën e parasë. Direktivat nuk e trajtojnë në mënyrë specifike këtë çështje, por është e rëndësishme që të mos harrojmë nevojën për të garantuar se vlera për para do të jetë një nga rezultatet kryesore të procesit të prokurimit. Termi vlera për para nënkupton kombinimin optimal në mes të faktorëve të ndryshëm të lidhur me koston dhe jo të lidhur me koston që se bashku përmbushin kërkesat e autoritetit kontraktues. Elementet që përbëjnë kombinimin optimal të këtyre faktorëve të ndryshëm ndryshojnë nga prokurimi në prokurim dhe varen nga rezultatet e kërkuara nga autoriteti kontraktues për ushtrimin e prokurimit në fjalë.

Direktivat në përgjithësi dhe Direktiva e Shërbimeve në veçanti kërkojnë që të gjitha kontratat të jepen duke zbatuar kriterin "ofertës ekonomikisht më të favorshme". Këto Direktiva vendosin një theks të rëndësishëm tek kontratat që jepen në bazë të një kombinimi të faktorëve të lidhur me koston dhe jo të lidhur me koston.

Roli i institucioneve evropiane

Në prokurimin në nivel evropian janë të përfshira disa organizata. Këto organizata janë Këshilli i Bashkimit Evropian, Parlamenti Evropian, Komisioni Evropian, dhe Gjykata e Drejtësisë e Bashkimit Evropian.

Këshilli i Bashkimit Evropian (Këshilli): Këshilli është i përbërë nga ministrat e qeverive të çdo Shteti Anëtar të BE-së. Ministrat e qeverive takohen në Këshill për të diskutuar, ndryshuar dhe miratuar ligjet dhe për të bashkërenduar politikat. Ministrat kanë autoritetin për të angazhuar qeveritë e tyre në veprimet e rëna dakord në mbledhjet e Këshillit. Së bashku me Parlamentin Evropian, Këshilli është organi kryesor vendimmarrës i BE-së.

Parlamenti Evropian (Parlamenti): Parlamenti është organi ligjvënës i BE-së. Votuesit e BE-së zgjedhin drejtpërdrejt Parlamentin çdo pesë vjet. Parlamenti ka tre role kryesore: legjislativ, mbikëqyrës dhe buxhetor. Parlamenti negocion dhe miraton ligjet e prokurimit të BE-së, së bashku me Këshillin, në bazë të propozimeve të Komisionit Evropian.

Këshilli dhe Parlamenti që veprojnë së bashku ("legjislativi i BE-së") miratuan Direktivat 2014 duke përdorur "procedurën e zakonshme legjislative".

Komisioni Evropian: Komisioni Evropian është krahu politikisht i pavarur ekzekutiv i BE-së. Komisioni Evropian është vetë përgjegjës për hartimin e propozimeve për legjislacionin e ri evropian, dhe zbaton vendimet e Parlamentit dhe Këshillit.

Përveç rolit si propozues i legjislacionit, Komisioni Evropian është përcaktuar edhe nga Traktati si kujdestar i tij. Atij i është dhënë detyra e qartë që të sigurojë që dispozitat e Traktatit dhe masat e marra nga institucionet në zbatim të tij janë zbatuar.

Duke vepruar gjithashtu edhe si politikbërës kryesor në fushën e prokurimit, Komisioni Evropian është gjithashtu përgjegjëse për përdorimin dhe zbatimin e përgjithshëm të Direktivave. Në rastin e prokurimit, Drejtoria e Përgjithshme përgjegjëse është Drejtoria e Përgjithshme e Tregut të Brendshëm, Industrisë, Ndërmarrjeve të Vogla dhe të mesme (NVM) – DGGROW, Masat e zbatimit të marra nga DGGROW-ja përfshijnë miratimin e legjislacionit dytësor.

Ndonëse zbatimi i rregullave në gjykatat/organet kombëtare të shqyrtimit ndaj subjekteve kontraktuese që shkelin detyrimet e tyre është në interes të operatorëve ekonomik, shkeljet e këtyre autoriteteve publike, që kanë si origjinë një Shteti Anëtar, çojnë në të njëjtën kohë në mospërbushje të detyrimeve sipas Traktatit nga Shteti Anëtar. GJED-ja mund të kundërshtojë drejtpërdrejt një mospërbushje të tillë.

Gjykata e Drejtësisë e Bashkimit Evropian (GJED): Ka dy gjykata në nivelin e BE-së, ku secila ka juridiksionin e vet: Gjykata e Përgjithshme (ish Gjykata e Shkallës së Parë), e cila merret me veprimet kundër institucioneve të BE-së, si dhe të Gjykata e Drejtësisë së Bashkimit Evropian (GJED). Në shumicën e rasteve është GJED-ja që është me interes lidhur me prokurimin.

GJED-ja siguron respektimin e ligjit gjatë interpretimit dhe zbatimit të Traktatit dhe të rregullave në zbatim të tij. Për këtë qëllim, një numër kompetencash i janë dhënë shprehimisht GJED-së. Këto kompetenca janë të destinuara kryesisht për t'i mundësuar GJED-së që të gjykojë veprimet dhe mosveprimet e institucioneve dhe Shteteve Anëtare në pajtim me të drejtën e BE-së dhe për të siguruar njëtrajtshmërinë e interpretimit të së drejtës së BE-së dhe të zbatimit të kësaj të drejte nga gjykatat kombëtare.

Ka tre fusha të punës së GJED-së që janë të rëndësishme në rastin e prokurimit:

- **Zgjidhja e mosmarrëveshjeve**

GJED-ja ka juridiksionin të dëgjojë mosmarrëveshjet ndërmjet Komisionit Evropian, që vepron si kujdestar i Traktatit, dhe Shteteve Anëtare në lidhje me mospërbushjen e detyrimeve të veta

nga ana e një Shteti Anëtar sipas Traktatit. Këto seanca gjyqësore janë quajtur shpesh edhe si procedura penale e Komisionit Evropian.

- **Vendimet paraprake**

Një kompetencë me rëndësi kritik që i është dhënë GJED-së është kompetenca për të vendosur, me anë të një vendim paraprak, mbi *interpretimin* e Traktatit dhe mbi *vlefshmërinë* dhe *interpretimin* e akteve të institucioneve të BE-së, nëse një çështje mbi këtë temë ngrihet para një gjykate ose tribunali kombëtar.

Kështu, në mosmarrëveshjet ndërmjet Shteteve Anëtare dhe personave privatë ose ndërmjet vetë personave privatë, çështjet në lidhje me interpretimin, zbatimin dhe vlefshmërinë e ligjit të BE-së që lindin në kontekstin e procedurave kombëtare mund t'i referohen GJED-së. Kur këto çështje lindin në kontekstin e një mosmarrëveshjeje të prokurimit që është dërguar para një Gjykate/organi kombëtar të shqyrtimit sipas Direktivës së mjeteve juridike, për shembull, gjykatat kombëtare mund t'i dërgojnë ato për interpretim në GJED. Sipas kësaj procedure, gjykata/organi kombëtar i shqyrtimit do të përcaktojë faktet e çështjes dhe do të formulojnë pyetjet e interpretimit për GJED-në, përgjigjet e të cilave janë të nevojshme për zgjidhjen e çështjes.

- **Parimet e përgjithshme të së drejtës**

Gjatë ushtrimit të juridiksionit të saj, GJED-ja ka të drejtë të përdorë dhe të interpretojë të drejtën e BE-së dhe, duke bërë këtë, ajo është shpesh e detyruar që të plotësojë çdo mangësi në të drejtën e BE-së duke iu referuar parimeve të përgjithshme të së drejtës. Këto mangësi janë rregulla të pashkruara, jo të përfshira në Traktat, por të frymëzuara nga ato parime të përbashkëta përgjithshme të së drejtës të njohura në sistemet ligjore kombëtare të shteteve anëtare të BE-së.

Roli i Shteteve Anëtare: Për qëllimet e BE-së, shtetet anëtare janë të detyruara të marrin të gjitha masat e përshtatshme për të siguruar përmbushjen e detyrimeve që rrjedhin nga Traktati ose që rezultojnë nga veprimet e ndërmarra nga institucionet e BE-së. Atyre u kërkohet që të lehtësojnë realizimin e detyrave të BE-së dhe duhet të heqin dorë nga çdo masë që mund të rrezikojë arritjen e objektivave të Traktatit.

Për sa i takon Direktivave, Shteteve Anëtare u kërkohet që të marrin masat e nevojshme për t'i dhënë fuqi të plotë dispozitave të Direktivave në të drejtën kombëtare dhe të sigurojnë se nuk ka dispozita të tjera kombëtare të dëmtojnë zbatueshmërinë e tyre. Kjo kërkesë zakonisht marrin formën e transpozimit të Direktivave në të drejtën kombëtare dhe shfuqizimin e të gjitha dispozitave të kundërta ligjore.

Është e rëndësishme të theksohet se edhe pse Direktivat kanë fuqi të drejtpërdrejtë, kur kushtet specifike plotësohen (siç u diskutua më sipër) në atë që ato mund të japin të drejta edhe në qoftë se nuk zbatohen, Direktivat nuk zbatohen në mënyrë të drejtpërdrejtë, d.m.th., ato duhet të transpozohen në të drejtën kombëtare.

Gjithashtu, ato janë të detyrueshme vetëm për sa i përket rezultatit që do të arrihet, por në përgjithësi ia lënë autoriteteve kombëtare zgjedhjen e formës dhe metodave të transpozimit në të drejtën kombëtare. Prandaj, nuk është e nevojshme që Shtetet Anëtare të prodhojnë një kopje të saktë të direktivave në legjislacionin e tyre kombëtar.

Me kusht që të arrijnë rezultate të njëjta, autoritetet kombëtare mund të riprodhojnë dispozitat e direktivave në mënyrë të njëjtë, për shembull, duke ndryshuar legjislacionin ekzistues ose duke krijuar legjislacion të ri ose kode të reja.

Informacion i mëtejshëm

Kuadri legjislativ: Tekstet e ndryshme që përbëjnë kornizën legjislative të BE-së për prokurimin, së bashku me një sërë dokumentesh të tjera të dobishme dhe lidhje, mund të gjenden në faqen e internetit DG GROW:

http://ec.europa.eu/growth/single-market/public-procurement/index_en.htm

Tekstet e Traktatit të BE-së mund të gjenden në:

http://europa.eu/eu-law/decision-making/treaties/index_en.htm

Publikimet e SIGMA-a

Manuali i Trajnimit për Prokurimin Publik– Modulet A1,A2 dhe A3:

<http://www.sigmaweb.org/publications/public-procurement-training-manual.htm>

Udhëzimet e SIGMA-s për Prokurimin:

<http://www.sigmaweb.org/publications/key-public-procurement-publications.htm>

Udhëzimi i Prokurimit 30 – 2014 Direktivat e BE-së: Prokurimi i sektorit publik dhe i shërbimeve

Udhëzimi i Prokurimit 31 – 2014 Direktivat e BE-së: Koncesionet